Beata Szluz

Konsultant naukowy

Konferencja grupy rodzinnej

Podejście ekologiczne w pomocy społecznej wskazuje na przyjęcie tezy, że rodzina ma w potencjał, często wystarczający, aby samodzielnie zmierzyć się z doświadczanym problemem. Interwencja w rodzinie powinna zostać podjęta w sytuacji, w której jest niezbędna. Nie można także wyręczać rodziny z zadań, które może sama wykonać.

Konferencja grupy rodzinnej (KGR) jest spotkaniem jak największej liczby członków rodziny i osób bliskich dla rodziny w celu próby rozwiązania problemu, który się w niej pojawił. Jest szansą daną rodzinie, na podjęcie samodzielnej próby zmierzenia się z problemem, często przed ingerencją ze strony pomocy społecznej (Przeperski).

KGR jest oparta na założeniu, że członkowie rodziny są połączeni specyficznymi więzami emocjonalnymi, które są nieosiągalne dla osób spoza tej grupy. Składają się ona z osób, rozpoznających jej specyficzne struktury, identyfikujących jej wewnętrzne dynamizmy i sposoby podejmowania decyzji. Rodzina posiada także informacje, których osoba spoza tego kręgu osób może nigdy nie uzyskać. W KGR rodzina jest spostrzegana jako „ekspert". W rozwiązanie problemu angażowani są nie tylko jego rodzice, ale wszystkie osoby, które są z nimi związane (wyłączając z fazy prywatnego czasu rodziny przedstawicieli systemu pomocy). Na spotkaniu znajdą się wujkowie, ciocie, kuzyni, ale także bliska sąsiadka czy inna zaprzyjaźniona z rodziną osoba (Przeperski).

Konferencja grupy rodzinnej składa się z kilku etapów:

1. Zgłoszenie rodziny.
2. Przygotowanie spotkania.

3. Dzień spotkania:

– dzielenie się informacjami,
– prywatny czas dla rodziny i przygotowanie planu rozwiązania problemu,
– zaakceptowanie przez pracownika socjalnego planu stworzonego przez rodzinę.

4. Realizacja wypracowanego planu przez rodzinę i jego ewaluacja (Mimiec, Przeperski, 2007, s. 13; Jamrógiewicz, 2016, s. 181).

1. **„Przygotowanie do konferencji** składa się z dwóch etapów:

– Za pierwszy, krótszy, odpowiedzialna jest przede wszystkim osoba zgłaszająca. Jej zadanie będzie polegało na wstępnej kwalifikacji rodziny do uczestniczenia w KGR. Ważnym elementem jest uzyskanie zgody rodziny na udział w konferencji. Niezwykle istotne jest, aby rodzina od początku miała poczucie, że jest odpowiedzialna za przygotowanie i rezultaty konferencji.
– Po tym wstępnym etapie do rodziny przydzielany jest koordynator KGR, który wspomaga rodzinę w przygotowaniu spotkania. Ten etap jest najdłuższy i kluczowy dla rozwiązania sytuacji problemowej. Dobre wykorzystanie okresu przygotowania w znaczący sposób wpływa na jakość planu stworzonego przez rodzinę. W tym czasie koordynator pomaga w ustaleniu listy zaproszonych osób, sposobu ich zaproszenia, ustala z rodziną materialną stronę spotkania (czas, miejsce, posiłek itp.). Ważną rolą będzie także przygotowanie przez koordynatora osoby zgłaszającej i specjalistów.

2. **Spotkanie rodziny** obejmuje trzy fazy:

– **dzielenie się informacjami**

Po wprowadzeniu koordynatora osoba zgłaszająca, np. pracownik socjalny, przedstawia problem rodziny. Prezentuje mocne strony rodziny, ale także obawy, jakie niesie zaistniała sytuacja. Celem jest przedstawienie rodzinie możliwie pełnej informacji o jej sytuacji. Ważne jest, by wszyscy członkowie usłyszeli w jednym czasie i miejscu, od jednej osoby, na czym polega problem, ponieważ stan wiedzy o danej sytuacji może być różny w przypadku poszczególnych członków rodziny. W tej części konferencji ważna jest także możliwość zadawania dodatkowych pytań osobie odpowiedzialnej za rodzinę z ramienia systemu pomocy. Uczestnicy spotkania

nie powinni dzielić się swoimi informacjami na temat problemu - czyni to jedynie osoba zgłaszająca. Jest to również czas na przypomnienie, że zadaniem rodziny jest stworzenie bezpiecznego planu dla dziecka, akceptowanego przez przedstawiciela systemu pomocy dziecku, tu reprezentowanego przez osobę zgłaszającą.

- **prywatny czas dla rodziny**

  Jest to czas, w którym rodzina pozostaje sama. Pracownik socjalny, koordynator i inne niespokrewnione osoby opuszczają pomieszczenie, w którym rodzina uczestniczy w konferencji. W tym czasie rodzina rozważa uzyskane informacje, poszukuje optymalnych rozwiązań. Odpowiadając na pytania przekazane przez koordynatora, sporządza plan rozwiązania problemu. W tym czasie koordynator i pracownik socjalny oczekują na zakończenie tej części konferencji w innym pomieszczeniu. Prywatny czas dla rodziny jest charakterystyczną cechą tej metody. Ewaluacje poszczególnych projektów pokazują, że większość rodzin tworzy w czasie spotkania plany, które rzeczywiście służą rozwiązaniu złożonej sytuacji rodzinnej.

- **zaakceptowanie (lub nie) planu stworzonego przez rodzinę**

  Jeżeli pracownik socjalny akceptuje plan - uwzględniając przede wszystkim bezpieczeństwo dziecka i rodziny - ustala sposoby wprowadzenia go w życie. Istotne jest, że plan nie ma być odpowiedzią na oczekiwania i projekcje osoby zgłaszającej. Jest to wynik pracy rodziny i wypadkowa pomysłów wszystkich osób uczestniczących w procesie decyzyjnym. Odrzucenie może dotyczyć jedynie sytuacji związanych z brakiem zabezpieczenia podstawowych interesów dziecka.

3. Po konferencji koordynator przekazuje każdemu uczestnikowi kopię sporządzonego planu. Przyjęcie planu przez rodzinę jest formą zobowiązania wobec jego postanowień. Od tego momentu wszyscy **członkowie angażują się w realizację planu**. Zakończenie konferencji nie jest jednoznaczne z zakończeniem pracy z rodziną. Na tym etapie koordynator wycofuje się, a zadanie to podejmuje osoba zgłaszająca.

- **Kontrola realizacji planu** jest prowadzona zarówno przez rodzinę, jak i instytucję. Przekazanie rodzinie funkcji kontrolnej jest także jednym z fundamentów metody. Na ogół wyznacza się z rodziny jedną osobę, która regularnie udziela informacji

pracownikowi socjalnemu o stopniu wypełniania poszczególnych ustaleń oraz, w razie potrzeby, zwraca się do niego z prośbą o pomoc. Osoba ta w razie konieczności może również zaproponować ponowne zorganizowanie Konferencji Grupy Rodzinnej" (Przeperski).

Zastosowania KGR:

Najczęściej KGR stosowana jest w pomocy społecznej i wymiarze sprawiedliwości. Bardzo dobre efekty osiągane są w sytuacji konieczności zapewnienia opieki dziecku, np. w przypadku uzależniania rodziców, odbywania kary pozbawienia wolności, dużej niewydolności wychowawczej, pracy za granicą, starzejącej się rodziny zastępczej, usamodzielnienia z placówki itp. KGR stosowana jest także w przypadkach przemocy w rodzinie oraz popełniania przez dzieci i młodzież czynów karalnych. Polem zastosowania KGR jest problem opieki nad chorymi terminalnie dziećmi, dorosłymi, osobami starszymi, gdzie główny problem będzie koncentrował się wokół zorganizowania opieki i wsparcia najbliższej rodziny (Przeperski).

Możliwości wykorzystania metody konferencji grupy rodzinnej rozważane mogą być w następujących okolicznościach:

- gdy zagrożony jest rozwój dziecka i stabilność jego środowiska opiekuńczo-wychowawczego,
- gdy dzieci doświadczają przemocy psychicznej lub seksualnej,
- trudności dziecka w szkole,
- zaburzenia zachowania dzieci i młodzieży,
- niepełnosprawność fizyczna lub psychiczna członka rodziny,
- młodociani rodzice,
- problemy zdrowotne,
- gdy dziecko przebywa w placówce opiekuńczo-wychowawczej – w celu nawiązania relacji z rodziną biologiczną,
- opóźnienia rozwojowe,
- uzależnienia,

- ograniczone prawa rodzicielskie.

Korzyści płynące ze stosowania KGR:

- wzmacnianie rodzinnych form opieki nad dzieckiem,
- skuteczniejsza praca z rodziną w jej naturalnym środowisku,
- zaangażowanie całej rodziny w rozwiązanie problemu,
- rodzina bierze odpowiedzialność za podejmowane przez siebie decyzje,
- rodzina czuje i wie, że ma wpływ na decyzje, które dotyczą jej życia,
- odpowiedzialność za rozwiązanie problemu nie spoczywa na pracowniku systemu pomocy rodzinie, ale na samej rodzinie,
- przygotowanie KGR aktywizuje całą rodziną, co w efekcie może obniżyć koszty funkcjonowania systemu pomocy,
- zaangażowanie środowiska lokalnego w pomoc rodzinie,
- zmniejsza tzw. syndrom wyuczonej bezradności, który charakteryzuje większość osób korzystających z systemu pomocy,
- zmobilizowanie i uaktywnienie zasobów rodziny, uwypuklenie jej mocnych stron (Wojtanowicz, Dybowska 2013: 37-38).

Bibliografia:

1. **Jamrógiewicz B.** (2017), *Konferencja grupy rodzinnej* [w:] *Wybrane kategorie problemów społecznych. Wprowadzenie*, red. B. Szluz, M. Bozacka, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów.
2. **Mimiec K., Przeperski J.** (2007), *Praca z rodziną dziecka niepełnosprawnego metodą Konferencji grupy rodzinnej*, „es.O.es" 1.
3. **Przeperski J.**, *Konferencja Grupy Rodzinnej - nowa metoda pomocy rodzinie*, https://samorzad.infor.pl/sektor/zadania/opieka_spoleczna/388747,Konferencja-Grupy-Rodzinnej-nowa-metoda-pomocy-rodzinie.html, data dostępu: 15.02.2019.
4. **Wojtanowicz K., Dybowska E.** (2013), *System wspierania i formy pracy z rodziną*, Wydawnictwo Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej, Kraków.